

「PUBLIEKS」 JAARVERSLAG

2023

▶ **HET VOGELPARK
10 JAAR EEN
STICHTING**

Avifauna
vogels en zoo

Humboldt
penguin

MET HART VOOR DE DIEREN

Dit publieksjaarverslag nodigt altijd weer even uit tot mijmeren: wat hebben we vorig jaar tot stand gebracht en hoe kijken we daarop terug? Dat is een gemoedstoestand die wij ons doorgaans niet permitteren. Als modern dierenpark richten we de blik liever vooruit, broedend op nieuwe plannen en nieuwsgierig naar nieuwe inzichten. En toch, als je dan even een pas op de plaats maakt, valt je pas op hoeveel er is veranderd en hoeveel werk er is verricht. Wat altijd is gebleven, is ons grote hart voor de dieren. Daarin ligt de essentie van ons werk besloten, en dat al bijna 75 jaar.

Natuurlijk gedrag ontroert

Wanneer ik vanaf mijn werkkamer uitkijk over het park, gaat dat hart altijd even sneller kloppen als de vogeldemonstratie begint. Ik zie de vogels dan wegvliegen en dat blijft een fantastisch gezicht. Onze bezoekers delen die mening, want de waardering voor deze demonstratie is onverminderd hoog. In de loop der jaren heeft zij een andere, eigentijdse invulling gekregen. Op pagina 20 vertellen onze dierenverzorgers er meer over. Tussen de woorden door lees je hun bevlogenheid om de vogels vooral gewoon zichzelf te laten zijn. Geen kunstjes of vreemde capriolen; het natuurlijke gedrag van de vogels volstaat om het publiek te ontroeren. We hopen dat het onze bezoekers aanzet tot meer kennis en bescherming van de natuur.

Vorstelijke handdruk

Dat de natuur onze hulp soms hard nodig heeft, blijkt ook uit het project op Aruba waarbij Avifauna betrokken is. Daar proberen we de veelkleurige geelvleugelamazone te herintroduceren in de natuur. Voor de release van de vogels reisde ik af naar Aruba, waar Prinses Beatrix de officiële opening zou verrichten. Helaas, vanwege een aantal ziektegevallen onder de vogels moest deze ceremonie op het allerlaatste moment worden uitgesteld, maar ik ben toch maar mooi een vorstelijke handdruk rijker. Op pagina 16 leest u hoe de herintroductie een paar weken later alsnog plaatsvond en hoeveel voorbereiding en begeleiding daarmee gepaard ging. En nog steeds trouwens, want dit soort projecten vergt altijd een lange adem.

Ruimhartige steun

Het zijn slechts twee voorbeelden uit onze praktijk van alledag, en die is niet zonder zorgen. Hoewel de omzet in 2023 een stijgende lijn liet zien, geldt dat voor de kosten helaas ook. Alles wordt duurder en dat heeft invloed op onze investeringen. De bouw van de nieuwe gierenolière, bijvoorbeeld, heeft daardoor vertraging opgelopen, maar gelukkig sprongen onze donateurs en sponsors ruimhartig bij. Op zo'n verregaande betrokkenheid durfden wij tien jaar geleden, toen Avifauna een stichting werd, nog niet te hopen. Dat onze ideële doelstellingen op zoveel (financiële) steun en welwillendheid kunnen rekenen, schept vertrouwen. Wij zijn gelukkig niet de enigen die ondernemen met hart voor de dieren en voor de natuur waarin zij leven!

Ik wens u veel leesplezier,

A handwritten signature in blue ink, which appears to be 'John de Hoon'.

John de Hoon
Directeur Avifauna

8 EEN BEWOGEN JAAR

16 DE LORA'S ZIJN UITGEVLOGEN

20 DE VRIJHEID OM ZICHZELF TE LATEN ZIEN

24 SLIMME VOGELS

26 VRIJGEZELLEN MET EEN MISSIE

- 3** *Voorwoord*
Met hart voor de dieren
- 6** *Missie en visie*
Trouw aan onze ideële doelstellingen
- 8** *Jaarkalender 2023*
Een bewogen jaar
- 11** *Een jaar in cijfers*
Goede prestaties, stijgende kosten
- 14** *Stichting DierenLot*
"Wij komen op voor alle dieren in Nederland"
- 15** *Donaties*
Hoe kun je Avifauna nog meer ondersteunen?
- 16** *Natuurbescherming*
De lora's zijn uitgevlogen
- 18** *Collega Sylvia Ouwerkerk*
"Zolang ik kan rijden, blijf ik dit doen"
- 19** *Meet & Greet met de rode panda*
Een kijkje achter de schermen
- 20** *De vogeldemonstratie*
De vrijheid om zichzelf te laten zien
- 23** *Collega Ilse Spaan*
"Ik heb heel veel zien veranderen"
- 24** *Onderzoek door Jorg Massen van Universiteit Utrecht*
Slimme vogels
- 26** *Biodiversiteit*
Vrijgezellen met een missie
- 28** *Natuurherstel*
Zoveel moois in het Groene Hart
- 30** *Nawoord*
"Het park is onze thuishaven"
- 31** *Partners*
Samen kom je verder

Samenstelling en tekstwerk
Esther Daniels (De woordenwinkel)
John de Hoon, Pamela Stolze (Avifauna)

Fotografie
Archief Avifauna,
Hans Doderer, Jef Pattyn

Vormgeving
Hans Roenhorst (H2R+)

Met dank aan
Bestuur en medewerkers
Stichting Vogelpark Avifauna

Dit publicatiejaarverslag is een uitgave van Stichting Vogelpark Avifauna. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming.

rode
flamingo
↓

Avifauna maakt zich sterk voor dierenwelzijn en natuurbehoud

TROUW AAN ONZE IDEELE DOELSTELLINGEN

Veel bezoekers kennen Vogelpark Avifauna vooral van een leuke en leerzame dag uit. Wat zij wellicht niet weten, is dat wij gedreven worden door onze missie om bij te dragen aan dierenwelzijn en natuurbehoud. Daarom investeren wij – zoals het een moderne dierentuin betaamt – veel tijd, geld en kennis in onze vijf ideële doelstellingen. We lichten ze hieronder kort voor je toe.

Vogelopvang

Avifauna biedt opvang aan vogels die niet meer terug kunnen naar hun oorspronkelijke leefgebied. Soms komt het voor dat vogels in beslag genomen worden, zowel in Nederland als in het buitenland, bijvoorbeeld omdat zij als illegale handelswaar onderschept zijn of niet goed verzorgd worden. In Nederland gaan deze vogels dan naar een zogenoemde opslaghouder waar de vogels verblijven tot de rechter heeft besloten wat er met hen moet gebeuren. Mogen ze niet terug naar de vorige eigenaar, dan is Avifauna een van de plekken waar deze vogels worden opgevangen. Is er bij ons geen plek, dan ondersteunen wij in de zoektocht naar een andere geschikte opvangplaats. De experts van Avifauna worden ook regelmatig gevraagd om advies te geven, een vogelsoort te identificeren of achtergrondinformatie te geven.

Natuurbescherming

Als stichting ondersteunt Avifauna natuurbeschermingsprojecten wereldwijd. Daarnaast proberen we ook in onze directe omgeving het verschil te maken. Samen met lokale partners pakken we projecten op die de lokale biodiversiteit bevorderen en de natuur beschermen en herstellen. Niet alleen met advies en onderzoek, maar we beheren zelfs ook een aantal gebieden in het Groene Hart. Natuurlijk geven we binnen ons park ook ruimte aan de natuur. De gevarieerde beplanting van het park trekt vogels, insecten en andere dieren uit de omgeving aan. Voor het groenonderhoud maken we bewuste keuzes en laten we de natuur deels haar gang gaan. Bovendien investeren we in de waterkwaliteit.

ALS STICHTING ONDERSTEUNT AVIFAUNA NATUURBESCHERMINGS-PROJECTEN WERELDWIJD. DAARNAAST PROBEREN WE OOK IN ONZE DIRECTE OMGEVING HET VERSCHIL TE MAKEN.

Biodiversiteit

Avifauna beheert een unieke vogelcollectie. De deskundigheid van onze medewerkers levert een bijdrage aan de instandhouding van de wereldwijde biodiversiteit, door vogels en andere dieren in het park tot voortplanting te brengen. Daarbij is de samenwerking met andere dierentuinen essentieel. Om een populatie gezond te houden, wisselen we regelmatig dieren uit met andere dierentuinen, zodat de zogenoemde genenpoel gespreid blijft. We nemen deel aan meer dan 50 programma's om kwetsbare en bedreigde diersoorten te behouden. Voor drie van die Europese programma's treedt Avifauna zelfs op als coördinator.

Onderzoek

Avifauna verleent vaak haar medewerking aan onderzoek; in het park, maar ook wereldwijd en in het wild. We stellen hiervoor faciliteiten, financiën en expertise beschikbaar. Als expertisepartner faciliteren we het onderzoek naar het gedrag, de gezondheid en de bedreigingen van verschillende vogels en andere diersoorten. In samenwerking met dierentuinen, hogescholen en universiteiten wordt zo steeds meer waardevolle kennis vergaard over dieren, hun leefwijze en de natuur. Daarnaast onderzoeken we de effectiviteit van educatie voor diverse doelgroepen.

Educatie

In Avifauna laten we zien hoe mooi en kostbaar de natuur is. Daarmee willen we bezoekers inspireren om haar te beschermen. De flora en fauna zijn prachtig, maar ook kwetsbaar. Daarom vinden we het belangrijk om bezoekers niet alleen de schoonheid te laten ervaren, maar ook de bedreigingen. In het verlengde van die doelstelling is Avifauna voor de gemeenten Alphen aan den Rijn, Kaag & Braassem en Nieuwkoop de aangewezen partner voor Natuur- en Milieueducatie (NME). Op basisscholen en ook in ons park brengen wij kinderen kennis bij over natuur, duurzaamheid en milieu. ●

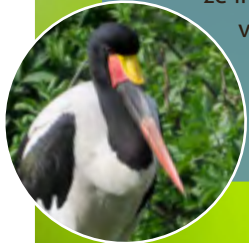

2023: EEN BEWOGEN JAAR

- Op 2 januari kroop de eerste vogel van dit jaar uit het ei: een nieuwe telg van de Rotschilds pauwfazanten.

- We namen afscheid van een stokoude zadelbekooselaar van bijna 40 jaar oud. Helaas had ze in de laatste maanden van haar leven last van haar gewrichten en liep ze niet meer zo statig door het park.

- In Avifauna kruipen jaarlijks zoveel lori's uit het ei, dat we in de diertuinwereld bekend staan als de 'hofleverancier' van deze felgekleurde honingpapegaaien. Deze maand vertrok een groep van 13 vogels naar een prachtige vrijvluchtvolière in Kristiansand in Noorwegen.

- Terug van weggeweest: de ijsvogel! In ons park is weer een nest gesignaleerd van een wild koppeltje.

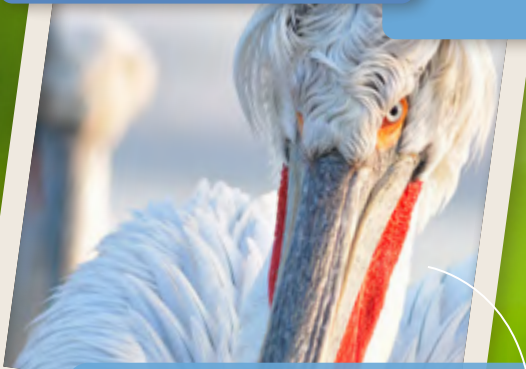
- Na veel voorbereiding ging de nieuwe website live. Ook online blijven we onszelf dus vernieuwen.

JANUARI

FEBRUARI

MAART

APRIL

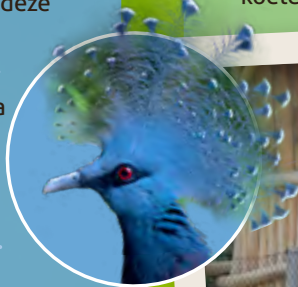

Lees op pagina 19 hoe deze activiteit uitgroeide tot een succes!

- De eerste 8 van een groep van 13 kroeskoppelikanen uit het Belgische Safaripark Monde Sauvage kwamen aan in Avifauna. Zij zullen meedoen aan een verkennend onderzoek naar de mogelijke herintroductie van deze soort in Nederland.

- In het kader van een instandhoudingsprogramma voor de Victoria Kroonduif verhuisde een jonge duif helemaal naar het Spaanse Santillana. Que estás bien!

- Voor de 10e keer behaalden we dit jaar de Gouden Green Key. Het hoogst haalbare niveau van hét internationale keurmerk op het gebied van duurzaamheid voor bedrijven in de recreatie- en vrijetijdsbranche en de zakelijke markt.

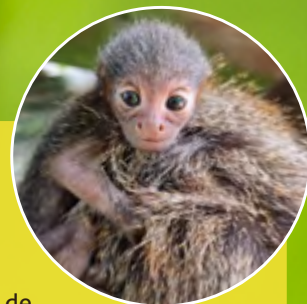

- Op 1 april vond de officiële start van het seizoen plaats. Traditiegetrouw de leukste dag van het jaar!

- Start van de eerste Meet & Greet bij de kiwi en de rode panda.

- De uitkijkhut bij de Cerrado werd in gebruik genomen. Zo hebben bezoekers van bovenaf een prachtig uitzicht over de miereneters, vicuña's, Darwins nandoes, kuifhoenderkoeten en mara's.

- 17 mei bestond Avifauna 73 jaar.
- Het nieuwe mega springkussen (ruim 12 x 18 meter) werd dankbaar in gebruik genomen door onze jonge bezoekers.
- Er werd een rode brulaap geboren. Zo schattig! Absoluut de meest gefotografeerde bewoner van Avifauna.
- Een koppel mannelijke Ruppells gieren kreeg nesteldrang en broedde enthousiast op een nep ei. Toen er deze maand een jonge gier uit het ei kroop in de broedmachine van Diergaarde Blijdorp, hebben we het jong verwisseld met het nep ei. Beide pleegvaders accepteerden de kleine gier direct en hebben het samen succesvol grootgebracht!

- Een vruchtbare zomermaand, met onder andere 23 flamingo's die uit het ei kropen en de geboorte van een rode titi.
- Vijf jaar na de Nederlandse primeur, destijds ook in Avifauna, werd een tweede kiwi-jong grootgebracht. Ze heeft de Maori-naam 'Maia' gekregen; dit betekent dapper, vol vertrouwen. De hele zomer konden bezoekers een glimp opvangen tijdens de dagelijkse gezondheidscheck.

Avifauna werkt al jaren samen met o.a. Diergaarde Blijdorp om een reservebestand op te bouwen voor de ernstig bedreigde Ruppells gieren. Dit jaar werden er in Avifauna 5 grootgebracht.

MEI

JUNI

JULI

AUGUSTUS

- Voor het instandhoudingsprogramma voor de Stellers zeearenden kwam een nieuw broedkoppel naar Avifauna. Het stel was afkomstig uit een Belgisch opvangcentrum, vanuit een inbeslagname. Het bestaande koppel was al aardig op leeftijd. Zij hebben 26 jongen succesvol grootgebracht en verhuisden voor hun welverdiende oude dag naar opvangcentrum Wings of Change.
- De vogels van de vogeldemonstratie (zie pagina 20) namen blij hun intrek in de nieuwe, ruime volièeres.

- 8 ooievaars die ooit gewond raakten en vervolgens opgevangen zijn in de dierentuin van Warschau, vonden in Avifauna een nieuw thuis. Vliegen kunnen ze niet meer, maar ze zijn gezond genoeg om bij ons van hun oude dag te genieten.
- Avifauna start met de financiële ondersteuning van de Talarak Foundation op Negros (Filipijnen). Dit geld wordt gebruikt om 15 nestboxen te bouwen in gebieden op het eiland die geschikt zijn voor de Visayan tarictic neushoornvogel, maar geen natuurlijke nestplaatsen hebben.

- Op het jaarlijkse EAZA congres presenteerde onze curator, Joost Lammers, het verhaal van onze gieren. Het congres werd door meer dan 1000 genodigden uit ruim 300 dieren-tuinen en aquaria bezocht.

- De zadelbekooievaar die in januari zijn vrouw verloor, is nog op zijn oude dag succesvol gekoppeld aan een leuke dame in een Duitse dierentuin.

SEPTEMBER

OKTOBER

NOVEMBER

DECEMBER

Dankzij de donaties (zie pagina 14) en de entreegelden hebben we het park in de afgelopen jaren flink kunnen vernieuwen en staat er ook nog veel op de planning!

- Op 11 oktober vierden we ons 10-jarige bestaan als ANBI-stichting zonder winstoogmerk. Dit betekent dat al het gedoneerde geld direct bijdraagt aan onze ideale doelstellingen op het gebied van natuurbescherming en -educatie.

- Op 31 oktober liep het seizoen ten einde.

- Deze maand verkleurde Avifauna prachtig van groen naar geel, rood en bruin. Het park was enkel nog in de weekenden geopend voor alle bezoekers, en doordeweeks alleen voor abonenthouders en hotelgasten.

- Een jonge wilde kwak die dit voorjaar in Avifauna is geringd, werd helemaal waargenomen in Alicante. Waarschijnlijk heeft de kwak zich daar bij een groep aangesloten. Er is nog weinig bekend over de kwak, dus geweldig om op deze manier de vogel te volgen en zo meer te leren over de soort.

- We startten met de bouw van de nieuwe, giga gierenvolière met daarin ook een verblijf voor een voor Avifauna nieuwe diersoort: de stokstaartjes.

- We sloten het jaar af met 343.730 bezoekers, een lichte stijging ten opzichte van vorig jaar.

Een jaar in cijfers

GOEDE PRESTATIES, STIJGENDE KOSTEN

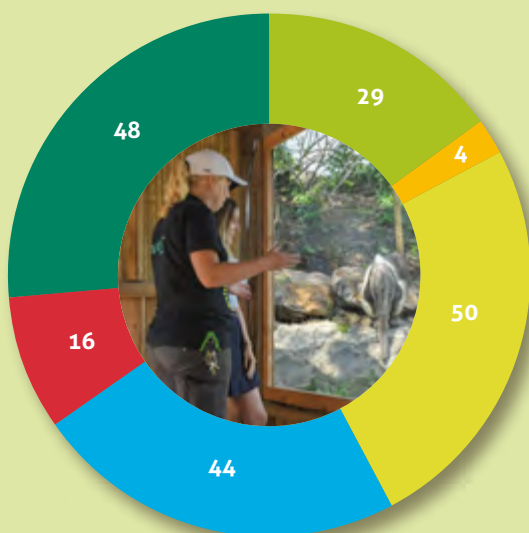
2023 was het eerste jaar waarin we het weer zonder overheidssteun vanwege corona moesten stellen. Ondanks een stijging in omzet sloten we het jaar financieel af met een klein negatief resultaat. Dit was voor een groot deel te wijten aan de stijgende kosten; niet alleen van energie, maar ook van materialen, voer en personeel. Om de omzet met die ontwikkeling in de pas te laten lopen, zal de entreprijs in 2024 verhoogd worden en hebben we ook besloten tot de invoering van parkeergeld. En we zetten natuurlijk vol in op goede bezoekersaantallen, bijvoorbeeld met vernieuwingen in de speeltuin en met de bouw van de giga gierenvolière. Daar zullen ook de stokstaartjes hun intrek nemen. We hopen dat de introductie van deze leuke diersoort extra bezoek zal opleveren!

↖
Rüppells gier

PERSONEEL

Het aantal FTE medewerkers daalde in 2023 van 31,45 naar 31,10

- 29 vaste medewerkers
- 4 seizoen medewerkers
- 48 oproepkrachten
- 44 stagiaires en onderzoek studenten
- 16 Adfund medewerkers (collega's met een afstand tot de arbeidsmarkt)
- 50 vrijwilligers

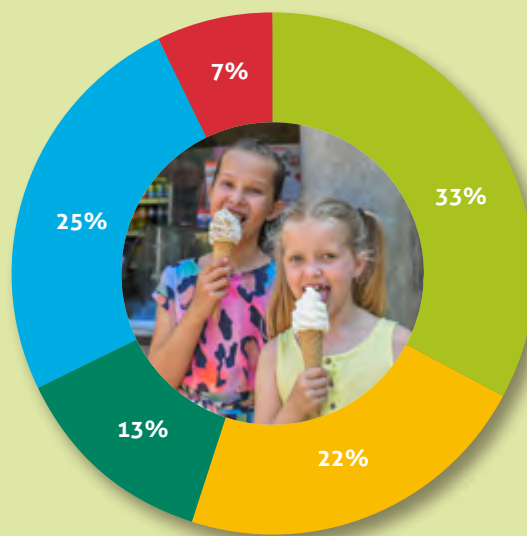
In oktober steeg de Dierentuin-CAO met 3,12%.

UITGELICHT

Ook bij Avifauna werd de krapte op de arbeidsmarkt zichtbaar. Oproepkrachten waren minder beschikbaar, dus werden er meer aangenomen die minder uren werkten.

BEZOEKERSAANTAL 2023: 343.730

Lichte stijging t.o.v. 2022 van 7,5%

- Kaartverkoop via e-tickets
- Kaartverkoop via kassa
- Abonnementhouders
- Arrangementen met bezoek Van der Valk
- Schoolreisjes

Voor 15.085 basisschoolkinderen uit de gemeente Alphen a/d Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem verzorgden we ruim 500 excursies, leskisten en materiaalpakketten. Steeds meer scholen nemen deel aan de Natuur Milieu Educatie, waardoor het aantal deelnemende kinderen steeg met 30%!

UITGELICHT

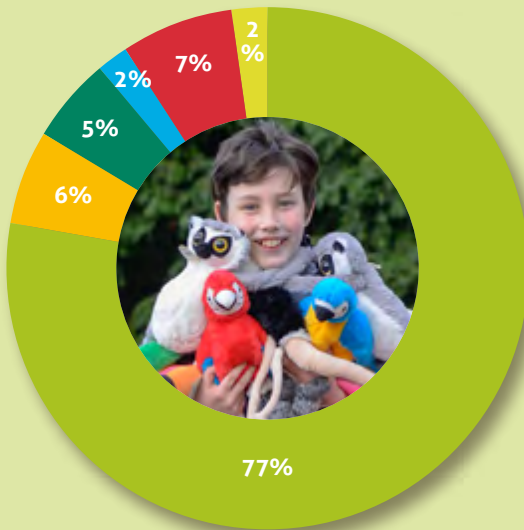
Mei en september waren goede maanden voor Avifauna, maar tijdens de zomervakantie gooide het slechte weer roet in het eten. Juli en augustus waren uitzonderlijk natte maanden. In juli viel gemiddeld 110 mm neerslag (normaal 78 mm) en werd op slechts drie dagen nergens in Nederland neerslag gemeten.

Er werden ruim
90.000
CUPJES NECTAR
verkocht in de lori
landing. Op naar de
100.000!

HONDERDEN
REVIEWS
ontvingen we, met
een gemiddelde
totaalscore van een
8.8

INKOMSTEN

Mooie omzetstijging van 10% t.o.v. 2022

- Entreegelden
- Souvenirs
- Lori Landing
- Educatie
- Arrangementen met bezoek Van der Valk
- Overige

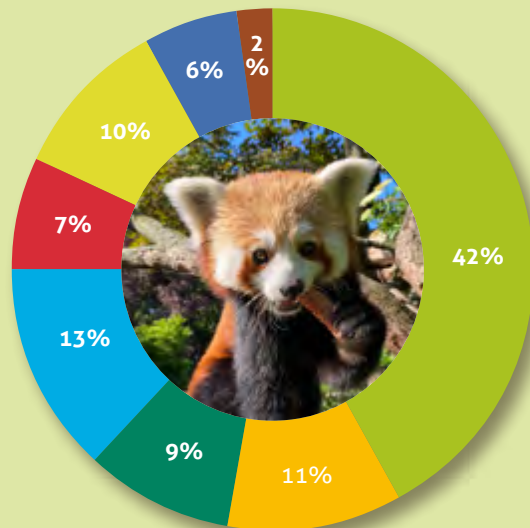
Gelukkig was er toch ruimte voor investeringen in 2023, in de vorm van nieuwe verblijven voor de vogeldemonstratie en een mega springkussen die zeker hebben geleid tot extra inkomsten!

UITGELICHT

De afgelopen twee jaar zien we de kosten substantieel omhoog gaan. Zij stijgen harder dan de opbrengsten.

KOSTEN

De personeelskosten stegen het hardst met ruim 7% t.o.v. 2022

- Personeel
- Marketing en communicatie*
- Parkkosten**
- Onderhoud
- Energie
- Algemeen
- Afschrijvingen
- Souvenirs

* **Investering in nieuwe website loont!**

In totaal werd de website 464.000 keer bekeken. Dat is een stijging van maar liefst 28%!

** Ondanks stijgende prijzen toch een besparing hierop gerealiseerd, bijvoorbeeld door nog zorgvuldiger in te kopen.

Avifauna ontving in 2023 een mooie donatie van Stichting DierenLot

‘WIJ KOMEN OP VOOR ALLE DIEREN IN NEDERLAND’

Sinds de oprichting in 2000 is Stichting DierenLot uitgegroeid tot de grootste dierenwelzijnsorganisatie in Nederland, met een trouwe achterban van 300.000 actieve donateurs. In 2023 kreeg Avifauna de status van 'Erkend DierenLot Beneficiant' en ontving het vogelpark een donatie van € 75.000 voor de nieuwe gierenvolière. Jan Krol, medeoprichter en directeur-bestuurder van Stichting DierenLot, vertelt waarom deze aanvraag gehonoreerd werd.

Jan, wat is de doelstelling van Stichting DierenLot?

"DierenLot komt op voor alle dieren in Nederland, of het nu gezelschapsdieren, zwerfdieren of dieren in de natuur zijn. Wij helpen meer dan 300 erkende beneficianten die zich hard maken voor dierenwelzijn. Dat zijn veelal kleine, lokale en regionale clubs die ontzettend goed werk doen, maar daartoe niet de benodigde middelen hebben. DierenLot ondersteunt hen op het financiële vlak, met kennisdeling en met middelen in natura."

Hoe ben je zelf bij Stichting DierenLot betrokken geraakt?

"Ik had vroeger een bedrijf voor Consumenten Direct Marketing, maar ik merkte dat ik meer voldoening had van mijn werk voor goede doelen dan voor commerciële bedrijven. Het gekke is dat er heel veel goede doelen voor mensen zijn, terwijl het leven toch echt een stuk leuker is met dieren. Samen met twee partners heb ik toen het idee van de DierenLoterij bedacht, met geormerkte loten voor onze stichting. In 2008 zijn we begonnen met het werven van donateurs. Destijds had ik niet kunnen denken dat hun aantal zou uitgroeien tot 300.000 actieve donateurs, waaronder ook veel bedrijven die in natura schenken. Jaarlijks ontvangen wij 3.000 pallets aan dierenbenodigdheden, die wij onder onze beneficianten verdelen."

Waarom kwam Avifauna in aanmerking voor een donatie?

"Avifauna heeft van ons een gift ontvangen omdat het dieren opvangt die nergens anders heen kun-

witkopgier

De gieren in Avifauna zijn afkomstig uit een inbeslagname in Italië en kwamen via het EAZA-netwerk in ons park terecht. In de gierenvolière leeft de Ruppells gier (*Gyps rueppellii*) samen met een iets kleinere gierensoort uit Afrika: de witkopgier (*Trigonoceps occipitalis*). Voor de witkopgier coördineert Avifauna het EEP-managementprogramma, voor de Ruppells gier is dat diergaarde Blijdorp. Sinds 2015 hebben deze soorten bij IUCN de kritieke status* gekregen. Als we niks doen, kunnen deze gieren zelfs binnen 15 jaar uitgestorven zijn! Daarom is het zo belangrijk om te investeren in een gezonde populatie in ons vogelpark. Avifauna werkt hiertoe intensief samen met wetenschappelijk onderzoekers en natuurbeschermingsorganisaties.

* Een 'ernstig bedreigde soort van de IUCN Rode Lijst' is door de Internationale Unie voor het behoud van de natuur gecategoriseerd als een soort met een extreem hoog risico op uitsterven in het wild.

nen. Ik heb begrepen dat de gieren, voor wie de nieuwe volière wordt gebouwd, afkomstig zijn uit een inbeslagname door de Italiaanse douane. Niemand wist waar deze illegaal verhandelde dieren vandaan kwamen. Terug naar hun oorspronkelijke leefgebied konden ze dus niet. Avifauna heeft ervoor gezorgd dat deze groep een veilige plek kreeg. Onze ondersteuning is bedoeld voor de nieuwe volière, waarin de vogels nog meer ruimte krijgen om zo natuurlijk mogelijk te leven.”

Heb jij nog een tip voor ons, van de ene dierenliefhebber naar de andere?

“DierenLot is ronduit tegen de commerciële uitbuiting van dieren, puur voor het vermaak van bezoekers. Ik denk daarom dat het goed is als Avifauna zijn ideële doelstellingen consequent blijft uitdragen. Veel mensen weten nog niet wat jullie doen op het gebied van dierenbescherming en natuurbehoud. Blijf dat verhaal dus steeds opnieuw vertellen.” ●

HOE KUN JE AVIFAUNA NOG MEER ONDERSTEUNEN?

ERFENISSEN EN LEGATEN

Het komt steeds vaker voor dat mensen onze stichting als goed doel opnemen in hun testament. Dit kun je bij de notaris regelen. Het is dan ook mogelijk om een bijzondere bestemming aan de nalatenschap mee te geven, die wij uiteraard zullen honoreren. Wanneer je dit in het testament vastlegt, ben je er zeker van dat het volledige bedrag bij de door jou gekozen bestemming terecht komt. Vanwege onze ANBI-status hoeven wij immers geen erfbelasting af te dragen over een nalatenschap die wij ontvangen.

Denk je erover om Avifauna middels een erfenis of een legaat te ondersteunen, maar wil je er eerst meer over weten? Onze directeur John van Hoon maakt graag tijd voor je om volledig vrijblijvend de mogelijkheden te bespreken. Stuur een e-mail via contact@avifauna.nl en dan nemen wij zo spoedig mogelijk contact met je op.

ADOpteer een kavel

Zelf een 'eigen' kavel sponsoren in je favoriete belevings? Met jouw financiële bijdrage help je ons met de verzorging van de dieren of de inrichting en het onderhoud van een verblijf in Avifauna. Neem eens een kijkje in onze donatieshop en maak een keuze uit de verschillende donatiemogelijkheden.

Geef om/in het park

Tijdens een bezoek aan ons dierenpark worden mensen vaak geraakt door de schoonheid en de kwetsbaarheid van de natuur.

Daarom bieden wij hun ook ter plekke de gelegenheid om ons financieel te ondersteunen. Dat gebeurt op verschillende manieren:

- Verspreid door het park zijn donatiezuilen geplaatst, die ook geschikt zijn voor contactloze betalingen.
- Bij de vogeldemonstratie is de kaketoer zeer succesvol in het verzamelen van donaties voor natuurbeschermingsprojecten en vernieuwingen in het park.
- Met de verkoop van souvenirs slaan we twee vliegen in één klap: bezoekers zijn blij met een tastbare herinnering aan een leuke dag, en wij hebben een extra inkomstenbron. ●

 A woman with dark hair tied back, wearing a dark blue polo shirt, is looking towards a large metal cage. Inside the cage, several green parrots with yellow and white markings on their heads are perched. The background is a blurred green landscape.

←
Marisa

DE LORA'S ZIJN UITGEVLOGEN

Misschien kunt u zich het nog herinneren uit het vorige jaarverslag: het interview met dierenverzorger Marisa Mangal, die naar Aruba vloog om onderzoek te doen naar een mogelijke herintroductie van de geelvleugelamazone (*Amazona barbadensis*). In 2023 kreeg dit project – een samenwerking tussen Aruba Conservation Foundation (ACF) – een vervolg. De voorgenomen 'release' van de vogels, die in november zou plaatsvinden in aanwezigheid van Prinses Beatrix, moest helaas worden uitgesteld omdat enkele vogels ziek waren. Gelukkig volgde de herkansing meteen in het nieuwe jaar! Marisa en collega Johan van der Haven begeleidden dit project ter plaatse met hun expertise en blijven dat ook de komende tijd vanuit Avifauna doen.

Verdwenen uit de natuur

Deze kleurige papegaaiensoort – op Aruba bekend onder de naam 'lora' - kwam vroeger in het wild veelvuldig voor op het eiland. Doordat hun leefgebied steeds kleiner werd, verdween de lora uit de natuur. Toen bij de ACF plannen ontstonden voor een lokale herintroductie van de soort, gecombineerd met de aanplant van voedselbomen, raakte Avifauna bij dat project betrokken via Natasha Silva, Chief Conservation Officer op Aruba. Natasha werkte voorheen bij Avifauna en daardoor kwam de samenwerking snel tot stand. Het project kwam in een stroomversnelling toen een groep jonge lora's als smokkelwaar door de Arubaanse douane werd onderschept. Deze vogels zijn vervolgens gehuisvest in voliëres net buiten Arikok National Park. Daar werden zij in 2023 voorbereid op een geleidelijke terugplaatsing in de natuur.

Paniek!

De release vond plaats in drie etappes, waarbij met een tussenpoos van een week telkens een groep van acht of negen lora's werd vrijgelaten. Om 10:00 werden dan de luiken geopend en vervolgens werden de vogels met voer uitgenodigd om naar buiten te komen. Eerst op de luiken, toen naar de omringende voederplaatsen op palen en zo steeds verder weg. Zo konden de lora's langzaam wennen aan hun bewegingsruimte en stap voor stap de omgeving verkennen. De eerste release verliep perfect volgens dit scenario, maar bij de tweede ging het mis, vertelt Johan: "De groep was onderweg naar de voederpalen, toen ineens drie slechtvalken op hen doken. Eén van de lora's werd uit de lucht gegrepen en de andere stoven in paniek uiteen. Uiteindelijk hebben we ze, op drie na, allemaal teruggevonden."

lora

 Three green parrots with yellow and white markings on their heads are perched on a green, spiny cactus branch. The background is a clear blue sky.

IN HET NIEUWS

Dit project kreeg volop aandacht in de Arubaanse pers. Het hele eiland wist ervan, en ook in Nederland berichtten de landelijke kranten over. Johan mocht er zelfs over komen vertellen in het radioprogramma Vroege Vogels. Zeg het voort!

De derde en laatste release verliep gelukkig weer geheel volgens plan.”

Overlevingsstrategieën

Dit soort tegenvallers zijn te verwachten, aldus Johan: “Je moet je bedenken dat deze vogels niet met gevaar hebben leren leven. Ze moeten zich de overlevingsstrategieën van de natuur nog eigen maken. Het zijn intelligente dieren, want we zien nu bijvoorbeeld al dat ze laag in de bosjes blijven als ze een slechtvalk signaleren.” Drie vogels hebben inmiddels een plek in de natuur gevonden, en zeventien van de vijftwintig uitgezette vogels keren nog regelmatig terug naar de voederplaats. Zij moeten namelijk leren om hun eigen voedsel te vinden. Johan: “Een ranger van ACF plukt bessen en bladeren uit hun leefomgeving, en legt dan de hele tak neer, zodat de vogels die leren herkennen. Dat doet hij een jaar

lang, zodat alle seizoenen gepasseerd zijn. De lora's leren zo wat er groeit, en ook waar en wanneer.”

Mooie start

De doelstelling is om minimaal de helft van de vogels na een jaar nog in leven te houden. “Dat lijkt misschien weinig”, zegt Johan, “maar in het wild is dat de normale verhouding. We zijn in overleg met andere Europese dierentuinen over een instandhoudingsprogramma en hebben daartoe ook een aanvraag gedaan voor de coördinatie. Het zou mooi zijn als we deze populatie op die manier verder kunnen aanvullen. We zien nu aan het gedrag van de dieren dat ze zich aan het settelen zijn. Er worden al koppels gevormd, en al zijn de vogels nog jong, ze zijn wel al op zoek naar nestplaatsen. Het is nog te vroeg om van een succes te spreken, maar de start is gemaakt.” ●

KONINKLIJKE ALLURE

De tickets lagen al klaar, in november 2023. Marisa en Johan zouden samen met directeur John de Hoon afreizen naar Aruba om de vogels te zien uitvliegen. Slechts enkele dagen van tevoren kwam er een kink in de kabel, met het bericht dat enkele vogels ziek waren.

Johan en Marisa konden hun tickets nog omboeken, maar John besloot toch te gaan. Al was het maar om Prinses Beatrix, die ter plaatse de officiële opening zou verrichten, te bedanken voor haar interesse en betrokkenheid. Die ontmoeting gaf koninklijke allure aan dit mooie project van ACF en Avifauna, al zou het nog een paar weken duren voordat de luiken van de volière daadwerkelijk opengingen.

Sylvia Ouwerkerk doet vrijwilligerswerk als chauffeur voor Avifauna

‘ZOLANG IK KAN RIJDEN, BLIJF IK DIT DOEN’

Misschien heb je 'm al eens zien rondrijden, de elektrische Avifauna-bus? Grote kans dat je dan Sylvia achter het stuur zag zitten, of anders haar collega André. Als vrijwillige chauffeurs leggen zij vele kilometers af voor Avifauna. Om vogels naar de dierenarts te brengen, bijvoorbeeld, of om speciaal voer op te halen. Soms ook naar een dierentuin in Duitsland of België voor een verhuizing van de dieren. Sylvia doet met de bus vooral basisscholen aan, om leskisten af te leveren en ook weer op te halen. Daarnaast is zij in Avifauna actief als parkgids. Heerlijk werk, vindt ze.

Het bloed kruipt...

“Drie jaar geleden heb ik gebruikgemaakt van een prepensioenregeling en ben ik gestopt met mijn werk op een kinderdagverblijf. Mijn vriend ging ook met pensioen en het leek ons leuk om meer tijd te hebben voor andere dingen. Mijn oog viel toen op een vrijwilligersvacature van Avifauna voor een NME-chauffeur. Ik ben gek op dieren en ik kom ook nog eens uit een echte chauffeursfamilie, dus dat autorijden zit me in het bloed. Ik meldde me aan als vrijwilliger en sindsdien heb ik al heel wat leskisten bij scholen afgeleverd. Drie weken later haal ik ze weer op, en als je dan het enthousiasme van de kinderen en de leerkrachten ziet, dat blijft gewoon hartstikke leuk.”

Komt een gier bij de dokter

“Soms zitten er ook andersoortige opdrachten tussen en die brengen me door het hele land. Ik reed eens naar Leiden om klei op te halen voor de eieren die we gebruiken in de vogeldemo, naar Friesland om grote educatieborden in te laden en naar Wageningen om rupsen voor de Vlinderkist te halen. Ik herinner me ook een keer dat ik een

gier naar de dierenarts vervoerde. Zat ik daar in de wachtkamer met die indrukwekkende vogel in een grote kooi, terwijl de anderen met een poes op schoot zaten, of met een kanariepietje. Die afwisseling en die vrijheid, dat past goed bij mij. En dan ook nog eens voor een goed doel, dat er maatschappelijk echt toe doet. Ik ben er trots op dat ik zo zichtbaar voor Avifauna mag rijden.”

Parkgidsexamen

“Toen ik reageerde op die advertentie, had ik nooit kunnen denken dat Avifauna zo'n vast onderdeel van mijn leven zou worden. Inmiddels heb ik het parkgidsexamen afgelegd en word ik ook ingezet bij de Kwetterkar of het Madagaskar-gebied, om bezoekers meer te vertellen over de dieren. Toch zou ik de bus nog niet willen missen. Zo lang ik kan rijden, blijf ik dit werk doen!”

Wil jij ook aan de slag als vrijwilliger in Avifauna?

Stuur dan een mail naar educatie@avifauna.nl en we nemen snel contact met je op om de diverse mogelijkheden te bespreken. ●

Nino van Zanten verzorgt de Meet & Greet met de rode panda

EEN KIJKJE ACHTER DE SCHERMEN

In april 2023 zijn we op veler verzoek gestart met Meet & Greet sessies. Bezoekers mogen dan tegen betaling en in kleine groepjes mee met de verzorger. Met dit unieke kijkje achter de schermen krijgen zij de mogelijkheid om de dieren van heel dichtbij te bewonderen. De dierenverzorger vertelt wat er allemaal komt kijken bij de dagelijkse verzorging en hoe zo'n gemiddelde werkdag in Avifauna er nu eigenlijk uitziet. Vooralsnog worden er meet & greets met de rode panda (*Ailurus fulgens*) en de Noordereiland kiwi (*Apteryx mantelli*) georganiseerd, maar wellicht komen daar in de toekomst nog andere soorten bij. Nino van Zanten is dierenverzorger van de rode panda. Bijna dagelijks begeleidt hij een Meet & Greet.

Waarom is de keuze gevallen op de rode panda?

"Rode panda's zijn nachtdieren, die doorgaans pas in de schemering actief worden. Overdag liggen ze lekker te luieren in de boom en daardoor zijn ze niet altijd zichtbaar. Voor ons, als verzorgers, is het belangrijk om ze dagelijks naar ons toe te halen, zodat we in de gaten kunnen houden of ze gezond zijn. We trainen de dieren ook, bijvoorbeeld om ze voor te bereiden op een transport. Op dat soort momenten zijn nu ook bezoekers welkom, alleen op aanvraag en in groepjes van maximaal 4 personen."

Hoe verloopt zo'n Meet & Greet?

"Een bezoek duurt ongeveer een half uur. We gaan het verblijf in en dan geef ik een geluidsignaal, terwijl ik de rode panda's roep bij hun naam. Ze herkennen namelijk de intonatie. Als de dieren zich melden, kunnen de deelnemers ze van dichtbij bekijken. Aaien mag absoluut niet. Het zijn en blijven wilde dieren, die aanraken niet als prettig ervaren. Intussen vertel ik meer over hun voeding, hun gedrag en hun leefwijze. Het is ontzettend leuk om te zien hoeveel enthousiasme dat oproept. Vooral kinderen vragen honderduit en kunnen geen genoeg krijgen van allerlei leuke weetjes."

Vind je het zelf ook een waardevolle toevoeging?

"Ja, want de vrolijke verwondering van deelnemers is voor mijzelf ook een soort wake-up call. Dit is mijn dagelijkse werk, maar als ik door hun ogen kijk, zie ik weer hoe bijzonder dat eigenlijk is. Je laat zien dat een verzorger veel meer doet dan alleen een bakje voer neerzetten.

We observeren de dieren, letten op hun welzijn en zorgen dat hun verblijf tiptop in orde is. En het belangrijkste: wij geven bezoekers mee hoe mooi en kostbaar de natuur is. Dat kunnen we niet vaak genoeg vertellen!" ●

MEET & GREET

Verzamelpunt: Cuba Terras

Tijd: rode panda 14:30 uur, kiwi 16:30 uur

Kosten: € 25 p.p.

Deelnemers: max. 3 personen (indien het één familie betreft 4 toegestaan). Kinderen v.a. 6 jaar en onder begeleiding

Aanvraag: via de ticketshop op de website

Papuajaarvogel

De eigentijdse opzet van de vogeldemonstratie is onverminderd populair

DE VRIJHEID OM ZICHZELF TE LATEN ZIEN

De dagelijkse vogeldemonstratie, die vanaf 1 april weer gegeven wordt, is één van de drukstbezochte activiteiten in Avifauna. Dat was vroeger ook al zo, maar verder is er sinds die begintijd veel veranderd. Anno 2023 vliegen er veel meer soorten mee dan louter en alleen roofvogels. En dat niet alleen, voor de demonstratie wordt ook meer gebruikgemaakt van het natuurlijke gedrag van de dieren.

Al sinds 1997 vinden er vogeldemonstraties in Avifauna plaats. Trouwe bezoekers herinneren zich misschien nog wel de traditionele valkenier met

‘HET PUBLIEK KRIJGT TE ZIEN HOE ZIJ JAGEN EN HUN VOEDSEL VERZAMELEN EN DUS OOK HOE DE SOORTEN DAARIN VAN ELKAAR VERSCHILLEN.’

zijn handschoen, waarop de buizerd landde om een vleeshapje te verschalken. Wie vandaag de dag op de tribune plaatsneemt, krijgt een geheel andere demonstratie voorgeschoteld. Pelikanen, ibissen, neushoornvogels, zonparkieten, papegaaien: een kleine 100 vogels van zo'n 25 soorten tonen zich in hun volle, natuurlijke pracht aan het publiek.

Zodra de luiken van het nieuwe verblijf met een afstandsbediening worden geopend, zijn de vogels vrij om naar buiten te vliegen. Het publiek krijgt te zien hoe zij jagen en hun voedsel verzamelen, en dus ook hoe de soorten daarin van elkaar verschillen. De verzorgers lichten het

HET NATUURLIJKE SAMENSPEL ROEPT BIJ BEZOEKERS HEEL VEEL ENTHOUSIASME, VERWONDERING EN ZELFS ONTROERING OP.

gedrag van de dieren toe en wijzen ook op de groepsdynamiek. Dat natuurlijke samenspel roept bij bezoekers heel veel enthousiasme, verwondering en zelfs ontroering op. Bij de verzorgers trouwens ook, zo blijkt uit het verhaal van Rob en Lars.

'Niks is zo mooi als een vogel in de lucht'

Rob van der Graaf en Lars Lambooy zijn vaste krachten in het team dat de vogeldemonstraties verzorgt. Zij verzorgen de vogels, en creëren de juiste omstandigheden voor de dieren om hun natuurlijke gedrag te laten zien. "Zodra de luiken opengaan, leven de vogels gewoon hun eigen leven", vertelt Rob. "Hoe ruim de nieuwe volières ook zijn, ze vinden het nog steeds heerlijk om naar buiten te vliegen."

'NIKS IS ZO MOOI ALS EEN VOGEL IN DE LUCHT. HET VOELT ALSOF IK ELKE DAG OP DE EERSTE RANG MAG ZITTEN.'

Elke dag op de eerste rang

Lars geniet volop van zijn werk: "Niks is zo mooi als een vogel in de lucht. Het voelt alsof ik elke dag op de eerste rang mag zitten. Zodra ze gaan vliegen, laten ze al zien hoe ze zich tot elkaar verhouden. De ara's (*ara sp.*) vliegen bijvoorbeeld in koppels, vleugel aan vleugel, en de zonparkieten (*Aratinga solstitialis*) in groepsverband. In die groep zijn trouwens ook al jongen geboren. Dat is het natuurlijke bewijs van hun welzijn, en daar zijn we blij mee, zeker gezien de bedreigde status van deze vogelsoort."

Wondere wereld van verschillen

De demonstratie is opgebouwd rondom het gedrag dat de dieren van nature laten zien in het water, op het land en in de lucht. Rob: "De Afrikaanse

‘DE VOGELS BEPALEN ZELF WANNEER ZIJ TERUGKEREN NAAR DE VOLIERE.’

lepelaar (*Platalea alba*) zoekt al roerend in het beekje naar voedsel, de rode ibis (*Eudocimus ruber*) prikt met zijn lange snavel in de bodem van het water. Voor de aasgier (*Neophron percnopterus*) verstoppen we het

voedsel in een kunst-ei, gemaakt van gietklei, zodat hij dat met een steen kan stuk gooien, net als in het wild. Zo laten we een wondere wereld van verschillen zien en als bezoekers dat ervaren, zullen ze misschien eerder geneigd zijn om de natuur te beschermen. Dat zie je ook terug aan de donaties die aan het einde van

de vogeldemonstratie worden gedaan, gewoon omdat mensen zó onder de indruk zijn. Ik zou niet de tranen willen opvegen die hier al gevloeid zijn!"

Dieren nemen de tijd

De vogels bepalen zelf wanneer zij terugkeren naar de volière. Het komt dus wel eens voor dat zij wat langer wegblijven, vertelt Lars: "We zijn wel eens 's avonds laat naar Zeeland gereden om een verdwaalde ibis op te halen. Als verzorgers dragen wij de verantwoordelijkheid voor hun veiligheid, en je moet er niet aan denken dat ze in het verkeer gewond raken of tegen een raam vliegen. Aan een acht-tot-vijfmentaliteit heb je hier dus weinig. Dieren nemen soms langer de tijd, en wij bewegen daarin mee." ●

2023: NIEUWE VERBLIJVEN

De verblijven achter de schermen, waar een deel van de vogels vertoeft, werden in 2023 ingrijpend gerenoveerd. Geen kleine hokjes meer, maar ruime volières met de mogelijkheid om uit te vliegen naar de demonstratie. Of juist niet natuurlijk, want dat is volledig aan hen.

Ilse Spaan werkt al dertig jaar als diervorzorger in Avifauna

‘IK HEB HEEL VEEL ZIEN VERANDEREN’

In Avifauna werken we met een hecht team van collega's en vrijwilligers. Onder hen bevinden zich ook de collega's die begeleid worden door Adfund. Adfund biedt dagbesteding aan mensen met een licht verstandelijke of psychische beperking of een beperking in het autistisch spectrum. In ons dierenpark horen zij er even goed bij als alle andere medewerkers. Die werkwijze – een duwtje in de rug geven aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt – vonden we trouwens ook al belangrijk vóórdat we de samenwerking met Adfund aangingen. Kijk maar naar Ilse: een echte dierenvriend die al dertig jaar meehelpt in ons park.

Fijn, zo'n vaste routine

“Ik werk drie ochtenden in de week, en dan ook nog om het weekend. Als ik om 8 uur begin, gaan we eerst het voer klaarmaken voor de dieren in 'mijn' wijk. Geraspte worteltjes voor de parkieten, natte cakeballetjes voor de apen en een bakje met kuikens voor de kookaburra. Als we alles hebben, pakken we de loopkar. Daarmee gaan we naar de verblijven om de dieren te voeren. Ik vind het fijn, zo'n vaste routine. Er is best veel veranderd in de jaren dat ik hier werk, en daar moet ik altijd even aan wennen. De eerste paar keren loop ik dan mee met een andere collega, totdat ik het zelf kan.”

Stomme vaatwasser

“Vroeger had ik hier de kinderboerderij, met een hangbuikzwijn, konijnen en wel twintig geiten. Ik vind het leuk, al die dieren om me heen. De miereneters zijn mijn favoriet, en ook de zuidelijke hoornaaf, omdat die het voer van me aanpakt. Een groot deel van de dag zijn we buiten, dan help ik met het schoonmaken van de verblijven.

COLLEGA

In het weekend ben ik meer in de keuken, want dat houdt me lekker bezig. Ik weet nog dat we een vaatwasser kregen. Nou, toen ik dat hoorde, toen kon je me oprapen, hoor. Ik was namelijk bang dat ik geen werk meer zou hebben, omdat die stomme machine alles zou overnemen. Gelukkig was dat helemaal niet zo, maar dat soort dingen vind ik dan best moeilijk om te zeggen. Ik leer het steeds beter, dat wel.”

Vrije dagen

“Sinds twee jaar woon ik op mezelf in een begeleid-wonen-complex. Hoe fijn ik het ook heb op mijn werk, ik ben blij met mijn vrije dagen. Dan kan ik een beetje uitrusten en mijn eigen huisje opruimen. Op dinsdagochtend sta ik dan weer klaar voor een nieuwe werkweek. Avifauna hoort gewoon bij mijn leven.” ●

Jorg Massen van Universiteit Utrecht doet onderzoek naar intelligentie en emoties bij vogels

Onderzoek is een belangrijke ideële doelstelling voor Vogelpark Avifauna. Dierentuinen zijn een ideale plek als locatie voor onderzoek. Niet alleen hoeft er niet ver gereisd te worden, maar ook de uitvoering is een stuk eenvoudiger dan bij onderzoek doen in het wild. Wetenschappelijk onderzoek levert kennis op over o.a. dierenwelzijn en evolutie. Deze kennis kan worden toegepast op dieren in de dierentuin, maar ook op soortgenoten in het wild. Daarvoor werken we intensief samen met wetenschappers en studenten. Jorg Massen, universitair docent bij de vakgroep Diergedrag en Cognitie van de Universiteit Utrecht, is één van hen. Voor zijn onderzoeken naar de intelligentie en het sociale gedrag van vogels zocht hij de relatie met Avifauna op. De Universiteit Utrecht heeft zelfs € 50.000 gedoneerd voor een onderwijs- en onderzoeksfaciliteit bij de nieuwe gierenholie van Avifauna. We vroegen Jorg naar projecten in ons park waaraan hij zijn medewerking verleende, en luisterden vooral ook naar zijn passie voor dit vakgebied.

Het waarom van intelligentie

"In het begin van mijn carrière werkte ik met apen. Gaandeweg ging ik me ook verdiepen in de intelligentie en het sociale gedrag van vogels. Apen vlooiën elkaar en vogels poetsen elkaars veren, maar wat kunnen we nu eigenlijk leren van dat gedrag? Het onderzoek met primaten vertelt ons iets over de evolutionaire geschiedenis, vanwege onze gemeenschappelijke voorouder. Het leert ons echter niks

over het waaróm van intelligentie. Hersenen zijn een klein onderdeel van het lichaam, maar vragen een groot deel van de energie. Het is het duurste orgaan dat wij hebben. Bovendien kost de ontwikkeling van het brein tijd, waardoor nakomelingen lang afhankelijk blijven. Dat maakt de soort evolutionair gezien kwetsbaar. Intelligentie moet dan dus grote voordelen hebben die daartegen opwegen, en die waaromvraag is mijn vakgebied geworden. Het interessante van vogels is dat zij, onafhankelijk van de primatentak, ook intelligentie hebben ontwikkeld. Hun hersenen zijn anders georganiseerd en efficiënter opgebouwd, omdat zij met een zwaar hoofd niet zouden kunnen vliegen. Hun brein is echter even complex.”

Iets doen voor een ander?

“Eén van de mogelijke antwoorden op de waaromvraag is de sociale-intelligentie-hypothese. Die veronderstelt dat het leven in groepen cognitief vermogen vereist, omdat individuen zich in zo'n sociale structuur moeten zien te redden. Zij moeten de ander te slim af zijn om aan de top van de hiërarchie te komen en zich zo zich te verzekeren van voedsel of voortplantingskansen. Ons onderzoek onder roze kaketoets (*Eolophus roseicapilla*) en edelpapegaaien (*Eclactus roratus*) in Avifauna kun je in dit kader bezien. We hebben daarvoor een soort wip opgezet. Wanneer een vogel op de ene kant gaat zitten, komt er aan de andere kant een bes uit die dus door een andere vogel verorberd wordt. De vraag was of deze vogels de neiging zouden hebben om werk voor de ander te doen, zonder er zelf van te profiteren. Resultaten lieten zien dat dit meermaals gebeurde, en soms zelfs dat beide vogels vervolgens de bes met elkaar deelden. We veronderstellen dat dit soort gedrag vaker voorkomt bij 'coöperatieve breeders': soorten die samenwerken voor het grootbrengen van kinderen.”

Natuurlijk gedrag

“Dit groepsexperiment is een voorbeeld van non-invasief onderzoek. Daarmee bedoelen we dat we de dieren bijvoorbeeld niks inspuiten of ze anderszins in hun welzijn aantasten, en ook dat de experimenten leuk moeten zijn voor dieren. Alleen dan tonen zij normaal en natuurlijk gedrag. Stress beïnvloedt de testresultaten, en dat willen we altijd voorkomen. Zo hebben we bijvoorbeeld ook gekeken naar het gedrag van deelnemende

vogels aan de vogeldemonstratie. De hypothese was dat een positieve leefomgeving, waarin zij vrij kunnen vliegen, zou leiden tot optimistischer gedrag en minder stresshormonen. We zijn nu bezig om de resultaten van dit onderzoek te analyseren, dus voorlopig kunnen we hieraan nog geen harde conclusies verbinden. Onderzoeken zoals deze nemen in Avifauna zeker een half jaar in beslag. Vogels worden eerst getraind in de onderzoeksopzet. Vervolgens doen we diverse trials in de testsituatie met meerdere individuen. En dan wisselen we ook nog af met controlesituaties, waarin we de test op onderdelen aanpassen om resultaten te toetsen.”

Gedragsonderzoek in de gierenhollière

“Een ander, langlopend onderzoek betreft de sociale cognitie bij gieren. Bij de nieuwe gierenhollière wordt een praktijkruimte ingericht, van waaruit onze studenten de vogels kunnen observeren. We weten van gieren dat het een sociale soort is, en vanwege hun omvang en de gekleurde ringen met lettercodes zijn ze ook goed uit elkaar te houden. De populatie in Avifauna is bovendien groot, en dat maakt deze locatie ideaal voor een algemeen gedragsonderzoek. In de komende vier jaar zal Eva van Dijk, een onderzoeker in opleiding, voor haar proefschrift veel tijd in Avifauna doorbrengen. Zij zal de sociale structuur van de groep onderzoeken en, naar aanleiding van observaties in het wild, toewerken naar specifieke samenwerkingsexperimenten. Die kennis helpt ons om de gier beter te begrijpen en dat is weer cruciaal voor de instandhouding van deze bedreigde diersoort.” ●

ringstaart-
maki

VRIJGEZELLEN MET EEN MISSIE

Tien jaar geleden introduceerden wij de ringstaartmaki in ons dierenpark. Op dat moment waren er alleen vogelsoorten in Avifauna te bewonderen, maar vanaf 2014 deden ook zoogdieren hun intrede. De ringstaartmaki (*Lemur catta*) behoort tot de familie van de halfapen, ofwel 'lemuren'. Van nature komen zij alleen voor op het eiland Madagaskar, en dankzij de gelijknamige film weet bijna iedereen hoe de ringstaartmaki eruitziet. Wat veel minder bekend is, is dat deze diersoort zwaar bedreigd wordt. Daarom zet Avifauna, in samenwerking met andere dierenparken, alles op alles om een gezonde populatie te behouden, met een glansrol voor de vrijgezelle mannen.

Madagaskar verdort

Madagaskar is een eiland ten zuidoosten van Afrika. De natuur heeft het er zwaar te verduren vanwege klimaatveranderingen, armoede en een hoge bevolkingsdruk. In die dorre omstandigheden zijn de ringstaartmaki's momenteel niet meer houdbaar in hun oorspronkelijke leefgebied. Daarom spannen de dierentuinen zich extra in om de soort te behouden. In Avifauna bieden wij plaats aan een groep van 14 ringstaartmaki's, die wij eventueel kunnen uitbreiden tot maximaal 20 dieren.

Vrijgezelle mannen

Onze groep bestaat enkel en alleen uit vrijgezelle mannen. In de natuur is dat ook zo: de vrouwen leven samen met de jonge dieren en de mannen worden alleen tijdens het paarseizoen toegelaten. Zij smeren hun staart dan in met een stofje uit hun geurklieren en voeren stinkgevechten om het vrouwtje te laten zien (en ruiken!) wie de mooiste en de sterkste is. Jonge mannen leven 2 tot 3 jaar in de ouderlijke groep en worden er dan ook uitgezet. De mannen zoeken elkaar daarom op en vormen zo hun eigen groep.

Uitruil met andere dierenparken

Avifauna vervult een dubbelrol voor het behoud van de ringstaartmaki. Enerzijds vangen wij jonge mannen op die in andere dierenparken uit de

ouderlijke groep zijn verbannen. Anderzijds ruilen wij fokmannen uit met andere dierentuinen, om zo de populaties genetisch gezond te houden. 2023 was wat dat betreft een bijzonder jaar: twee van onze ringstaartmaki's verhuisden naar Apenheul en Dierenpark Amersfoort om daar in de groep geïntroduceerd te worden. Onze eigen populatie werd vervolgens weer aangevuld met een voormalige fokman die al voor voldoende nageslacht heeft gezorgd en zijn zoon, beide uit Dierenpark Amersfoort.

Ambassadeurs voor de natuur

Ringstaartmaki's zijn echte groepsdieren. Dat maakt zo'n uitruil ook spannend: zullen de dieren geaccepteerd worden in de nieuwe groep? Gelukkig hoeven we ons daarover geen zorgen te maken. De twee nieuwe leden in onze groep voelen zich inmiddels helemaal thuis en ook in Apenheul en Dierenpark Amersfoort zijn 'onze' mannen inmiddels helemaal ingeburgerd. Met hun pluizige staart, hun nieuwsgierige kraaloojes en hun behendige bewegingen zijn het echte ambassadeurs voor de schoonheid van de natuur. Laten we hopen dat die natuur nog een kans krijgt om zich te herstellen op Madagaskar. Tot die tijd leveren wij graag onze bijdrage aan een gezonde populatie van deze prachtige halfapen in de Europese dierentuinen... ●

TUSSEN DE DIEREN

De ringstaartmaki's zijn niet de enige bewoners van ons Madagaskargebied. Zij leven hier samen met een mannengroep rode vari's (*Varecia rubra*) een koppel roodbuikmaki's (*Eulemur rubriventer*), zwarte kroonkranvogels (*Balearica pavonina pavonina*) en parelhoenders (*Acryllium*). Het leuke is dat je gewoon tussen de dieren door kunt lopen, zodat je ze van dichtbij kunt bewonderen!

ZOVEEL MOOIS IN HET GROENE HART

'Wat je van ver haalt, is lekker.' Misschien een leuk spreekwoord, maar dichtbij valt er minstens evenveel veel moois te ontdekken. Om die reden investeert Avifauna bewust in lokale natuurbeschermingsprojecten. Wil je daar meer over weten? Stap dan ook eens op de fiets (of trek je wandelschoenen aan) voor een ontdekkingsstocht door ons eigen Groene Hart. Je vindt verschillende prachtige fiets-, wandel- en vaarroutes op de websites van Het Groene Hart van Holland en Hier is Alphen.nl, onze partners. Deze bijvoorbeeld: een afwisselende fietstocht die je langs een aantal van onze natuurbeschermingsprojecten leidt.

FIETSRUTE VOGELS EN ZO

Fietsafstand: 41 km

Duur: 3-5 uur, 16 stops en 7 tips

Deze fietsroute start bij Avifauna. De route neemt je vervolgens mee de polders in om weidevogels en nog zoveel meer te spotten. Vergeet je verrekijker niet!

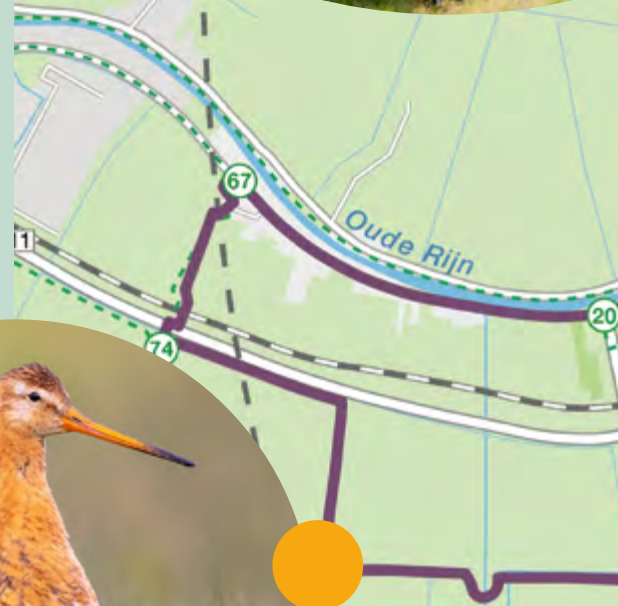

Meer natuurplezier?

Bezoek de websites van onze partners:
www.hierisalphen.nl
www.groenehart.nl

Nieuwsgierig naar deze projecten?

Scan de QR-code en je leest op onze website wat we allemaal doen aan lokale natuurbescherming. ●

De Wilck: hier woont onze nationale vogel

De Wilck is dé plek om de grutto te spotten, onze nationale vogel. Hier broeden tientallen gruttopaartjes, naast heel veel andere weidevogelsoorten. In de winter komen duizenden vogels hier van de rust genieten. Dan strijken onder meer Kieviten, goudplevieren, smienten en kolganzen neer. Een rijkdom die kostbaar is. Daarom heeft Avifauna in 2023 meegeholpen aan een onderzoek naar de overlevingskansen van jonge grutto's in De Wilck.

Op zoek naar de ijsvogel

Vanaf 2015 is Avifauna betrokken bij de ontwikkeling van natuurgebied IJsvogel. Hier vind je een wandelpad langs een prachtig stukje natuur, waarvoor wij sinds 2023 ook het beheer uitvoeren. De rietkragen zitten vol met allerlei rietvogels, in de broedwand wachten tientallen oeverzwaluwen op hun jongen en op de vloten broeden scholeksters en visdieven. Met een beetje geluk zie je een blauwe flits voorbijkomen: de ijsvogel! Op pad met de kinderen? Op het educatieve eiland kunnen zij lekker spelen en tegelijkertijd meer leren over de natuur om hen heen.

Een prachtig moeras aan de Compierekade

Aan de Compierekade, langs de N11, is in de afgelopen jaren een prachtig moerasgebied ontstaan. Avifauna heeft dit jaar meegewerkt aan de herinrichting van dit gebied om het zo aantrekkelijker te maken voor vogels en moerasplanten. In het voorjaar klinkt hier het lied van de blauwborst, de bosrietzanger, de snor en de sprinkhaanzanger, die je vanaf het wandelpad goed kunt zien. In de zomer kleurt het gebied paars door de bloeiende kattenstaarten. Een lust voor het oog!

Nawoord door het bestuur

‘HET PARK IS ONZE THUISSHAVEN’

In 2023 was het tien jaar geleden dat Avifauna een zelfstandige stichting werd. Van der Valk ging toen verder als commerciële uitbater van de horeca, terwijl het dierenpark en de educatieve activiteiten in twee stichtingen zonder winstoogmerk werden belegd. Hans Groen in 't Wout is voorzitter van het stichtingsbestuur. Als hij terugkijkt op het decennium dat achter ons ligt, hoe heeft Avifauna dan een invulling gegeven aan die zelfstandigheid?

Hans, is het Avifauna gelukt om als stichting op eigen benen te staan?

“Ik denk zeker dat Vogelpark Avifauna een goede balans heeft gevonden. De stichting is financieel gezond en dat komt voor een groot deel omdat we een trouwe schare bezoekers, abonneementhouders, donateurs en sponsors aan ons weten te

binden. Inmiddels kennen we ook steeds beter de weg naar grotere fondsen die ons ondersteunen in onze ideële doelstellingen. Daaruit blijkt dat onze missie voor velen herkenbaar is en ook door hen gewaardeerd wordt. Directie en bestuur zijn eensgezind in hun langetermijnvisie en die continuïteit komt het park ten goede.

Dat klinkt bijna alsof het bestuur rustig achterover kan leunen.

“Verre van, zou ik zeggen, want een goede balans is geen statische positie. Balanceren betekent juist dat je voortdurend in beweging blijft en waar nodig tijdig bijstelt. Ook 2023 was weer een intensief bestuurlijk jaar. De ontwikkeling van mens en maatschappij vraagt om een ontwikkeling van ons park. Onze kijk op recreatie, dierenwelzijn en natuurbescherming is aan verandering onderhevig. Qua vernieuwing moeten we de gang er stevig in houden en dat vergt een kritische blik, zowel op de inhoudelijke als de financiële kant van het verhaal.”

Heb je een voorbeeld van zo'n maatschappelijke ontwikkeling die je in Avifauna terugziet?

“Denk bijvoorbeeld aan natuur- en milieueducatie. Dat wordt tegenwoordig veel belangrijker gevonden dan vroeger. Avifauna heeft zichzelf daarmee goed op de kaart gezet, wat je terugziet in het enthousiasme van de deelnemende scholen. Ook de

betekenis van ons park voor Alphen aan den Rijn en de regio is zo'n voorbeeld. We werken veelvuldig samen met de gemeente, de provincie en partners op het gebied van recreatie en natuurbescherming. Dat zie je terug in de lokale projecten waarin we participeren. Het is belangrijk dat Avifauna in dit soort projecten zijn positie blijft pakken. Het park is onze thuishaven, maar van daaruit slaan we onze vleugels uit naar de samenleving.”

“ONZE KIJK OP RECREATIE, DIERENWELZIEN EN NATUURBESCHERMING IS AAN VERANDERING ONDERHEVIG. QUA VERNIEUWING MOETEN WE DE GANG ER STEVIG IN HOUDEN.”

Zijn er nog zaken waar je echt trots op bent?

“Dan denk ik meteen aan de inzet van onze medewerkers en vrijwilligers. Dat zijn onze beste ambassadeurs, die midden in de wereld staan en bijvoorbeeld op een verjaardag enthousiast over ons park vertellen. Dankzij hen vormen zich steeds grotere kringen rondom Avifauna, waarin ons verhaal steeds duidelijker naar boven komt. Soms zijn we te bescheiden in onze communicatie, terwijl we zo veel waardevolle initiatieven ontplooiën. Herhaling is de reclame van de boodschap: ik denk dat we op dat vlak nog kunnen groeien. Het 75-jarige bestaan van Vogelpark Avifauna in 2025 biedt daarvoor alle gelegenheid. De voorbereidingen starten al in 2024: we hebben immers veel te vieren.” ●

SAMEN KOM JE VERDER

Samenwerken is voor Vogelpark Avifauna een tweede natuur. We hebben niet alleen een uitgebreid partnernetwerk opgebouwd rondom onze ideële doelstellingen, maar maken ook deel uit van diverse samenwerkingsverbanden, waaronder bijvoorbeeld:

Nederlandse vereniging van dierentuinen

De NVD is de overkoepelende organisatie van de dertien grootste Nederlandse dierentuinen. Zij houdt zich bezig met belangenbehartiging, kwaliteitsbewaking en het bevorderen van samenwerking, bijvoorbeeld op het gebied van instandhoudingsprogramma's, educatie, natuurbescherming en onderzoek.

European Association of Zoos and Aquaria

EAZA is de overkoepelende organisatie voor kwaliteitsdierentuinen en -aquaria in Europa en het Midden-Oosten. Zij bevordert de professionele samenwerking op het gebied van educatie, onderzoek en natuurbehoud. Avifauna schakelt voortdurend met EAZA-dierentuinen om een evenwichtig collectiebeleid te voeren en gezonde populaties op te bouwen.

PReT

PReT is het platform voor Recreatie en Toerisme in Alphen aan den Rijn en omgeving. Hierin werken ondernemers samen met de gemeente en andere stakeholders aan de recreatieve aantrekkingskracht van de stad en haar omgeving.

Het Groene Hart van Holland

Stichting Groene Hart Verbinders is een platform waarop ondernemers, marketingorganisaties en overheden de toeristische kracht van Het Groene Hart onder de aandacht brengt bij een breed publiek.

Stichting Landschapsfonds Alphen a/d Rijn

De SLA heeft als doel het behouden en ontwikkelen en ontdekken van het agrarische natuur- en cultuurlandschap en het versterken van de relatie stad en platteland in Alphen aan den Rijn e.o.

Gemeenten voor duurzame ontwikkeling

Vereniging GDO bestaat uit 140 natuur- en duurzaamheidscentra. GDO biedt gemeenten, waterschappen en andere partners toegang tot een speelveld waar zij inspiratie, kennis én lokale partners vinden om samen met onderwijs en bewoners te werken aan de duurzame ontwikkeling van hun eigen leefomgeving.

Adfund

Adfund Begeleid Werken biedt dagbesteding aan mensen die een licht verstandelijke beperking, een beperking in het autistisch spectrum of een geringe psychische beperking hebben. Avifauna werkt samen met Adfund om cliënten een zinvolle dagbesteding te bieden in ons dierenpark.

Onderwijs

Naast de samenwerkingen met de Universiteit van Utrecht, Leiden en Amsterdam worden er met het Yuverta Christelijk VMBO, Scala College, Groene Hart Lyceum en de Goudse weekendschool lessen en excursies ontwikkeld.

VAN DER VALK

Vogelpark Avifauna was tot 2013 eigendom van het Van der Valk concern. Sindsdien zijn het park en de educatieactiviteiten belegd in twee zelfstandige stichtingen zonder winst-oogmerk en met een eigen bestuur. Van der Valk is alleen nog verantwoordelijk voor de commerciële uitbating van de horeca. Die scheiding van verantwoordelijkheden doet meer recht aan ieders rol en missie.

grote
mara

AVIFAUNA.NL

Stichting Vogelpark Avifauna

Kantoor- / postadres

Stuyvesantlaan 23

2404 XN Alphen aan den Rijn

Parkadres

Hoorn 59

2404 HG Alphen aan den Rijn

Avifauna
vogels en zoo